

Prof. Stjepan Vrbanović,
direktor Gradskog muzeja
Sisak

N A R O D N I O D B O R K O T A R A
Odjel za prosvjetu i kulturu

S I S A K

Na temelju dopisa Društva muzejsko-konzervatorskih radnika NRH Zagreb broj 106/56. i putnog naloga NOK Sisak izvršio sam službeno putovanje 1. VII. 1956. u Kostajnicu sa zadatkom, da pregledam muzejsku zbirku. Po izvršenju tog zadatka podnosim slijedeći izvještaj:

Došavši u Kostajnicu javio sam se u tajništvu NOO Kostajnice tajniku drugu Djurinoviću, upoznao ga sa svojim zadatkom i u razgovoru me uputio na upravitelja Narodne osmogodišnje škole, druga Kosović Petra, koji će mi dalje pomoći oko pregleda zbirke.

U prisustvu Kosović Petra pregledao sam najprije zbirku, koja se nalazi u samoj školi. Zbirka je smještena dijelom u gornjem, dijelom u donjem kabinetu prema vrsti materijala unutar ~~škole~~ školskih zbirki.

U gornjem kabinetu /II.kat/se nalazi kolekcija kamenih fosila 50 komada /puževi i školjke/, koje su učenici s nastavnicima sakupili na lokalitetu Bijele stijene na ulazu u Slabin^u i okolici. Ti primjerci služe u nastavne svrhe. Taj dio zbirke je muzejski interesantan u geološko-petrografskom pogledu samoga kraja, ali u sadašnjem stanju djeluje samo kao fragment nečega, što se nekad na terenu zbivalo.

U donjem kabinetu /I.kat/se nalazi drugi dio zbirke. Taj dio zbirke sačinjavaju slijedeći predmeti:

- a/12 neispravnih zardjalih pušaka mahom lovačke i lugarske sakupljene iz mjesta,
  - b/5 komada cijevi od pušaka bez drvenih dijelova istog tipa i 1 cijev vojničke puške, sve u lošem stanju.
  - c/2 šljema novijeg datuma,
  - d/18 komada sabalja različitog tipa i formi novijeg datuma osim 1 iz 12st
  - e/2 handžara i 6 kubura bez mehanizma samo drveni dio, 2 ostruge, 1 pancirna rukavica u dobrom stanju, 1 buzdovam s drvenim drškom sada otkinut, 6 željeznih kugli raznih velečina i 1 kamena kugla.
- Veći dio tih predmeta nadjen je u Uni prilikom niskog vodostaja.
- f/7 komada vojničkih bajoneta i 2 neispravne granate minobacača.

g/ 4 barilca, od kojih 3 sa grlom, a 1 bez grla, ali izrezbaren i natpisom na jednoj strani "1914 - 1918 za uspomenu svjetskog rata"

h/ ženske torbice domaće izradbe,

i/ metalna stalka za lampe,

j/ 5 fragmenti rimske keramike i 7 komada nove keramike /porculan/

k/ numizmatička zbirka sadržava kovane i papirnate novce raznih nacija: austrijski, čehoslovački, poljski, ruski, francuski, njemački, srpski, stari jugoslavenski i NDH. Kovanih novaca ima oko 1000 komada. U njezinu sastavu se nalazi 20 medalja.

Novac nije sortirani ni popisani. Tu zbirku vodi nastavnik povijesti u okviru povijesne zbirke i prema riječima upravitelja služi u nastavi. Uopće o predmetima ne postoje nikakvi podaci o porijeklu i lokalitetu. Tako mali broj ne baš karakterističnih heterogenih predmeta ne mogu dati sliku historijskog razvoja mjesta, a ako se tome doda loša ušćuvanost predmeta, onda se uopće ne može pomišljati na njihovu ekspoziciju. Kad bi naime imali još neki manji i uži termin za zbirku, onda bismo je tako nazvali. Ona zasada nominalno egzistira.

Pohvalno je, da se rad jednog nastavnika i učenika orijentirao u tom pravcu, i potrebno ga je nastaviti.

Po svršetku pregleda dao sam sugestije i upute upravitelju za ~~dalj~~ daljnje sakupljanje materijala. Za Kostajnicu ~~bi~~ došla u obziru kolekcija novaca novijeg datuma kao odraz trgovine Kostajnica - Sisak, kad nije bilo željeznice, zatim zbirka oružja kao uvod u zbirku NOB, za koju nisu uopće dosada sakupljali materijal. Na to sam upozorio i dao detaljne upute, kako će prići i obavljati taj posao, vezujući ga uz nastavu i vanškolski rad, jer zato imaju uvjeta.

Poslije toga u pratnji upravitelja posjetio sam gvardijana Grečla i pregledao njegovu zbirku.

Predmeti njegove zbirke raspoređeni su u pet prostorija. U samom hodniku se nalazi rimski miljokaz iskopan na brdu Dedu, a tri ~~stog~~ područja /širi teritorij mislim/ objelodanio je Brunšmid u Arh. vjesniku. Oni se nalaze u Arh. muzeju u Zagrebu.

U I. prostoriji se nalazi: stolac, ormar, cehovski lampaši /4 kom~~u~~, zvono, dijelovi mehanizma crkvenog sata, metalni barokni križ iz crkve sv. Antuna, pokretljiv, a služio je i kao kazalo za smjer vjetera, Kristi i Marija od lima, metalna aplikacija stare cehovske zastave i stare brave na vratima.

U II. prostoriji: u hodniku na stalaži i u zidnom ormariću je smještena kolekcija starih knjiga. Korice su od kože, po sadržaju medicinske s

receptima, pravne i općeg značenja. Najstarija je iz godine 1589. Pored toga ima ~~knjiga~~ crkvenih knjiga, među kojima se zapaža molitvenik iz godine 1834. Korice su ornamentirane staklenim perlama /Perlarbeit/, na prednjoj strani korice je ~~xxx~~ kalež okviren cvjetnim motivom, a stražnja ~~strana~~ korica je ukrašena cvjetnom ornamentikom. Na zidu u prostoriji više slike svetaca iz 17. st. /ulje/, 4 kom slika ala gobleni izradjene u tehnici acu pictum, zatim crkveni predmeti dijelovi ~~stara~~ drvenog oltara sv. Ane, dva kipa svetačka, krevet /bidermajer/provincijske rustične izradbe s drvenim čavlama i peć kahlana.

U III. prostoriji su prikazani:

a/uzorci s narodnih nošnji, u koje su ukomponirani i crkveni motivi /križići i prozorčići crkve/

b/dijelovi misnog ruha izvezeni srebrenim i zlatnim nitima u starosti od 300 godina.

c/kolekcija od sto i dvadeset ubrusa i oko dvadeset ručnika iz okoliце Kostajnice iz domaćeg platna s geometriziranim motivima raznih varijanata. Kompozicija ukrasnog motiva je na svakom komadu drukčija. Tehnika izrade je različita, boja konca je crvena i nešto tamnoplave.

U IV. prostoriji, koja je ujedno spavaća soba, nalazi se krevet, stol i na njemu stolnjak domaće izradbe, a u uzidanom ormariću mali handžar iz vremena aneksije /1878.g./ i drugi sitni predmeti kao lula, staklena posuda za ulje i ocat, tri komada keramike i t.d.

U V. prostoriji, koju gvardijan Grečl naziva svojim lapidarijem, nalazi se razbijena ploča s natpisom iz vremena Karla VI. i bana Esterhazyja, arhitektonski fragmenti prozora, nadvratnika i oltara stare crkve, ulomci crkvenog zvona sv. Antuna, pekva iz II. pol. 19. st., 5 mužara, 4 željezne kugle, stolica rustične izradbe s izrezanim srcem u sredini naslona, koji završava stiliziranim dvoglavim orlom i starinska vaga.

Pored spomenutih predmeta ima još i drugih u svim prostorijama, koje pri pregledu nisam mogao ~~na~~ brojčano točno ustanoviti, a gvardijan Grečl nema popis predmeta, jer mu sada visoke godine ne dopuštaju taj rad. Ta zbirka je plod 30-godišnjeg ~~rada~~ Grečlovog sakupljanja i osim eksponata iz područja etografije i oružja predstavlja ~~znatna~~ sastavni dio inventara samog samostana, i u sadašnjem prostoru eksponati autohtono djeluju. Kad bi se tu zbirku htjelo učiniti pristupačnom javnosti, trebalo bi je svakako stručno postaviti, unijeti više sistema u izlaganju s potrebnim legendama, a metalne predmete prethodno konzervirati. U sadašnjem stanju i ekspoziciji ne može imati karakter zbirke s pravom javnosti.

MUZEOLKA

41-65/1

Sivak, 3. VIII. 1956.

prof. St. Babunović

298/8.VIII.56

Kostajnica

Trgoviški trg, Kostajnica
Vukobriže, ob. grad. urejevalni
Sokol.

MUZEOLOGIJA

H-65/1